

บทคัดย่อ

- ชื่อภาคานิพนธ์ : ปัจจัยทางจิตและสถานการณ์ที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลือกตั้งอย่างมีจริยธรรมของนักศึกษาสถาบันราชภัฏ
- ชื่อผู้เขียน : นายสุภชัย สุพรรณทอง
- ชื่อปริญญา : ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)
- ปีการศึกษา : 2544

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มุ่งศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลือกตั้งอย่างมีจริยธรรมของนักศึกษาสถาบันราชภัฏ โดยมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ 4 ประการคือ 1) เพื่อศึกษาถึงปัจจัยทางด้านลักษณะสถานการณ์ ที่มีความสัมพันธ์กับจิตลักษณะตามสถานการณ์และพฤติกรรมการเลือกตั้งอย่างมี จริยธรรม ของนักศึกษาสถาบันราชภัฏ 2) เพื่อศึกษาถึงปัจจัยทางด้านจิตลักษณะเดิม ที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลือกตั้งอย่างมีจริยธรรม ของนักศึกษาสถาบันราชภัฏ 3) เพื่อศึกษาถึงปัจจัยทางด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลือกตั้งอย่างมีจริยธรรมของนักศึกษาสถาบันราชภัฏ 4) เพื่อศึกษาถึงปัจจัยทางด้านลักษณะสถานการณ์ จิตลักษณะเดิม จิตลักษณะตามสถานการณ์ ในการร่วมกันทำนายความแปรปรวนพฤติกรรมการเลือกตั้งอย่างมีจริยธรรม ของนักศึกษาสถาบันราชภัฏ

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาสถาบันราชภัฏ ชั้นปีที่ 1-4 จำนวน 4 แห่ง ซึ่งอยู่ในกรุงเทพฯ จำนวน 2 แห่ง และอยู่ต่างจังหวัด จำนวน 2 แห่ง สถาบันละประมาณ 160 – 165 คน โดยเป็นนักศึกษาที่เรียนชั้นปีที่ 1-2 และชั้นปีที่ 3-4 ในจำนวนใกล้เคียงกันและมีการเรียนในสาขารัฐประศาสนศาสตร์ และ สาขาอื่นๆ ในจำนวนใกล้เคียงกัน รวมเป็นนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 504 คน

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์เปรียบเทียบ (Correlation Study) เก็บข้อมูลโดยใช้แบบวัดมาตราประเมินรวมค่า ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษามีพื้นฐานมาจากทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม ทฤษฎีพัฒนาการทางจิตสังคม (Psychosocial Development Theory) และ ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (The Reasoned Action Theory) และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โคนแบ่งตัวแปรเป็น 5 ประเภทคือ 1) ตัวแปรพฤติกรรมการเลือกตั้งอย่างมีจริยธรรม แบ่งเป็น 2 ตัวแปร คือ พฤติกรรมการไปเลือกตั้งอย่างมีจริยธรรม และ พฤติกรรมการเลือก ส.ส.และพรรค อย่างมีจริยธรรม 2) ตัวแปรลักษณะสถานการณ์ มีทั้งหมด 3 ตัวแปรคือ การอยู่ในสถานการณ์ทุจริตเลือกตั้ง การ

รับรู้ข่าวสารด้านการเมือง และ การรับรู้ทัศนคติทางสังคม 3) ตัวแปรด้านจิตลักษณะเดิม มี 3 ตัวแปรคือ ลักษณะมุ่งอนาคต เอกลักษณะแห่งอีโก้ และ เหตุผลเชิงจริยธรรม 4) ตัวแปรด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ มี 3 ตัวแปรคือ ความเชื่ออำนาจในคนด้านการเมือง ทัศนคติที่ดีต่อการเลือกตั้ง และ ค่านิยมประชาธิปไตย 5) ตัวแปรด้านลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลังของนักศึกษา ได้แก่ เพศ อายุ ชั้นปีที่ศึกษา ฐานะครอบครัว สาขาวิชาเอก และ เขตที่อยู่อาศัย ซึ่งเป็นตัวแปรแบ่งกลุ่มย่อยในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง (Three - way Analysis of Variance) การวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) และการ วิเคราะห์จำแนกประเภท (Discriminant Analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ทั้ง 8 ข้อ และมีสถิติชี้ร่องในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ และ การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) การวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดนี้ ได้กระทำทั้งในกลุ่มรวม และ กลุ่มย่อยที่แบ่งโดยลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลังของนักเรียน เพื่อให้ได้ผลที่ชัดเจนที่สุด

ผลการวิจัยที่สำคัญ มี 5 ประการ ดังนี้

ประการแรก พบว่า นักศึกษาที่อยู่ในสถานการณ์ทุจริตเลือกตั้งน้อย มีพฤติกรรมการไปเลือกตั้งอย่างมีจริยธรรมสูง พฤติกรรมการเลือก ศ.ส.และพรรคอย่างมีจริยธรรมสูง มีความเชื่ออำนาจในคนด้านการเมือง และมีทัศนคติที่ดีต่อการเลือกตั้ง สูงกว่านักศึกษาที่อยู่ในสถานการณ์ทุจริตเลือกตั้งมาก นักศึกษาที่รับรู้ข่าวสารด้านการเมืองมาก มีพฤติกรรมการไปเลือกตั้งอย่างมีจริยธรรมสูง พฤติกรรมการเลือก ศ.ส.และพรรคอย่างมีจริยธรรมสูง มีความเชื่ออำนาจในคนด้านการเมือง มีทัศนคติที่ดีต่อการเลือกตั้ง และมีค่านิยมประชาธิปไตยสูงกว่า นักศึกษาที่รับรู้ข่าวสารด้านการเมืองน้อย และ นักศึกษาที่รับรู้ทัศนคติทางสังคมมาก มีพฤติกรรมการไปเลือกตั้งอย่างมีจริยธรรมสูง พฤติกรรมการเลือก ศ.ส.และพรรคอย่างมีจริยธรรมสูง มีความเชื่ออำนาจในคนด้านการเมือง มีทัศนคติที่ดีต่อการเลือกตั้ง และมีค่านิยมประชาธิปไตยสูงกว่านักศึกษานักศึกษาที่รับรู้ทัศนคติทางสังคมน้อย ซึ่งจะพบผลเช่นนี้ในกลุ่มนักศึกษาโดยทั่วไป และ กลุ่มย่อยหลายกลุ่ม โดยเฉพาะนักศึกษากรุงเทพฯ กลุ่มนักศึกษาชาย กลุ่มนักศึกษาอายุน้อย กลุ่มนักศึกษาเอกรัฐประศาสนศาสตร์ กลุ่มนักศึกษาปี3-4 นอกจากนี้แล้วยังพบว่า นักศึกษาที่อยู่ในสถานการณ์ทุจริตเลือกตั้งน้อย รับรู้ข่าวสารด้านการเมืองมาก และ รับรู้ทัศนคติทางสังคมมาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการไปเลือกตั้งอย่างมีจริยธรรมสูง และมีทัศนคติที่ดีต่อการเลือกตั้งมากกว่านักศึกษา

ประเภทตรงข้าม โดยพบผลเด่นชัดในกลุ่มนักศึกษาเอกรัฐประศาสนศาสตร์ และ กลุ่มนักศึกษาต่างจังหวัดนอกเขตเมือง

ประการที่สอง พบว่า นักศึกษาที่มีลักษณะมุ่งอนาคตมาก เป็นผู้มีพฤติกรรมการเลือกตั้งอย่างมีจริยธรรมสูงทั้ง 2 ด้าน โดยพบผลในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยหลายกลุ่ม นักศึกษาที่มีเอกลักษณ์แห่งอิโก้มาก เป็นผู้มีพฤติกรรมการเลือกตั้งอย่างมีจริยธรรมสูงทั้ง 2 ด้าน โดยพบผลในกลุ่มรวม และที่สำคัญในกลุ่มนักศึกษาอายุน้อย กลุ่มนักศึกษาชั้นปี1-2 กลุ่มนักศึกษาระดับอาชีวศึกษา และ กลุ่มนักศึกษาต่างจังหวัดในเขตเมือง นักศึกษาที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการเลือกตั้งอย่างมีจริยธรรมสูงทั้ง 2 ด้าน โดยพบผลในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยหลายกลุ่ม

ประการที่สาม พบว่า นักศึกษาที่มีความเชื่ออำนาจในตนด้านการเมืองสูง เป็นผู้มีพฤติกรรมการเลือกตั้งอย่างมีจริยธรรมสูงทั้ง 2 ด้าน โดยพบผลในกลุ่มรวม และที่สำคัญในกลุ่มนักศึกษาอายุน้อย กลุ่มนักศึกษาเอกอื่นๆ กลุ่มนักศึกษากรุงเทพฯ กลุ่มนักศึกษาต่างจังหวัดนอกเขตเมืองที่ค่านิยมประชาธิปไตยต่ำ นักศึกษาที่มีทัศนคติที่ดีต่อการเลือกตั้งมาก เป็นผู้มีพฤติกรรมการเลือกตั้งอย่างมีจริยธรรมสูงทั้ง 2 ด้าน โดยพบผลในกลุ่มรวม และที่สำคัญในกลุ่มนักศึกษาชายที่มีค่านิยมประชาธิปไตยต่ำ และนักศึกษาที่มีค่านิยมประชาธิปไตยสูง เป็นผู้มีพฤติกรรมการเลือกตั้งอย่างมีจริยธรรมสูงทั้ง 2 ด้าน โดยพบผลในกลุ่มรวม และที่สำคัญในกลุ่มนักศึกษาต่างจังหวัดนอกเขตเมือง กลุ่มนักศึกษาต่างจังหวัดนอกเขตเมืองที่มีความเชื่ออำนาจในตนต่ำ และกลุ่มนักศึกษาชายที่มีทัศนคติที่ดีต่อการเลือกตั้งน้อย และยังพบอีกว่า นักศึกษาที่มีความเชื่ออำนาจในตนสูง มีทัศนคติที่ดีต่อการเลือกตั้งมาก และมีค่านิยมประชาธิปไตยสูง เป็นผู้มีพฤติกรรมการเลือก ส.ส.และ พรรคฯสูงกว่านักศึกษาประเภทตรงข้าม โดยพบผลเด่นชัดในกลุ่มนักศึกษาระดับครุฑสูง

ประการที่สี่ พบว่า ปัจจัยด้านลักษณะสถานการณ์ เมื่อร่วมกับ ปัจจัยทางจิตลักษณะ สามารถทำนายพฤติกรรมการไปเลือกตั้ง และ พฤติกรรมการเลือก ส.ส.และพรรค ในนักศึกษากลุ่มรวม ได้ 30.5 % และ 36.7 % ตามลำดับ และทำนายพฤติกรรมการไปเลือกตั้ง ได้สูงสุด 41.8 % ในกลุ่มนักศึกษาระดับสูง ส่วนพฤติกรรมการเลือก ส.ส.และพรรค ทำนายได้สูงสุด 44.1 % ในกลุ่มนักศึกษาต่างจังหวัดนอกเขตเมือง

ประการสุดท้าย พบว่า ตัวทำนายที่สำคัญของพฤติกรรมการเลือกตั้งอย่างมีจริยธรรมสูงทั้ง 2 ด้านของนักศึกษา คือ การรับรู้ทัศนคติทางสังคม เหตุผลเชิงจริยธรรม ทัศนคติที่ดีต่อการเลือกตั้ง ค่านิยมประชาธิปไตย และการรับรู้ข่าวสารด้านการเมือง โดยที่นักศึกษาที่มีพฤติกรรมการเลือกตั้งอย่างมีจริยธรรมสูง จะเป็นผู้ที่มีลักษณะดังนี้คือ เป็นนักศึกษาที่รับรู้

ปทัสถานทางสังคมมาก มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูง มีทัศนคติที่ดีต่อการเลือกตั้งมาก มีค่านิยมประชาธิปไตยสูง และ รับรู้ข่าวสารมาก ซึ่งสามารถคาดคะเนได้ถูกต้อง 77.8 %

จากผลการวิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ 4 ประการคือ

ประการแรก จากผลการวิจัยนี้พบว่า นักศึกษาที่มีพฤติกรรมไปเลือกตั้งอย่างมีจริยธรรมต่ำ ซึ่งถือเป็นกลุ่มเป้าหมายเร่งด่วนที่จะต้องได้รับการพัฒนา ได้แก่ นักศึกษา 4 ประเภท คือ นักศึกษาเอกอื่นๆ ที่ไม่ใช่สาขารัฐประศาสนศาสตร์ กลุ่มนักศึกษาอายุน้อย กลุ่มนักศึกษากรุงเทพฯ และ กลุ่มนักศึกษาต่างจังหวัดนอกเขตเมือง ควรได้พัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ การพัฒนาค่านิยมประชาธิปไตย การส่งเสริมให้รับรู้ข่าวสารด้านการเมือง การพัฒนาทัศนคติที่ดีต่อการเลือกตั้ง และการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคต

ประการที่สอง นอกจากนี้แล้วผลการวิจัยยังพบว่า นักศึกษาที่มีพฤติกรรมการเลือก ส.ส.และพรรคอย่างมีจริยธรรมต่ำ ซึ่งถือเป็นกลุ่มเป้าหมายเร่งด่วนที่จะต้องได้รับการพัฒนาด้วยเช่นเดียวกัน ได้แก่ นักศึกษา 2 ประเภท คือ นักศึกษาอายุมาก และ นักศึกษาหญิง ควรได้พัฒนา พฤติกรรมการไปเลือกตั้งอย่างมีจริยธรรม เป็นอันดับแรก (โดยการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรม ทัศนคติที่ดีต่อการเลือกตั้ง และ ลักษณะมุ่งอนาคต ด้วย) รองลงมาคือบุคคลรอบข้างที่มีความสำคัญต่อนักศึกษา ซึ่งได้แก่อาจารย์ บุคคลในครอบครัว และ เพื่อนๆ ควรได้สนับสนุนให้นักศึกษาทั้ง 2 ประเภทไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งอย่างมีจริยธรรม จะเกิดผลดีได้มาก

ประการที่สาม สำหรับการส่งเสริมพฤติกรรมการเลือกตั้งอย่างมีจริยธรรมสูงทั้ง 2 ด้าน ให้แก่นักศึกษาโดยทั่วไป นั้น บุคคลที่มีความสำคัญต่อนักศึกษา (อาจารย์ บุคคลในครอบครัว กลุ่มเพื่อน) ควรได้ส่งเสริมให้นักศึกษาได้มีพฤติกรรมการเลือกตั้งอย่างมีจริยธรรมสูงเป็นอันดับแรก ด้วยการทำตนเป็นแบบอย่าง และเรียกร้องให้นักศึกษาได้มีพฤติกรรมการเลือกตั้งอย่างมีจริยธรรม รองลงมาคือการพัฒนา นักศึกษา ใน 4 ด้านคือ เหตุผลเชิงจริยธรรม ทัศนคติที่ดีต่อการเลือกตั้ง การส่งเสริมค่านิยมประชาธิปไตย และ การส่งเสริมข่าวสารด้านการเมืองและการเลือกตั้ง

ประการสุดท้าย กลุ่มนักศึกษา 4 ประเภท ที่สถาบันราชภัฏควรพัฒนา เพื่อให้มีพฤติกรรมการเลือกตั้งอย่างมีจริยธรรมสูงทั้ง 2 ด้าน ควรดำเนินการดังนี้

1) นักศึกษาชั้นปีที่ 1-2 ควรได้รับการพัฒนา ทัศนคติที่ดีต่อการเลือกตั้งเป็นอันดับแรก รองลงมาคือการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรม การส่งเสริมค่านิยมประชาธิปไตย การรับรู้ปทัสถานทางสังคม และ การพัฒนาเอกลักษณ์แห่งอีโก้ ในการพัฒนาให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการเลือกตั้ง ในกลุ่มนักศึกษา ชั้นปี 1-2 ควรพัฒนาโดยการส่งเสริมการรับรู้ข่าวสารด้านการเมืองและการเลือกตั้ง จะเกิดผลดีได้มาก

2) นักศึกษาชั้นปีที่ 3-4 ควรได้รับการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมเป็นอันดับแรก รองลงมาคือการส่งเสริมการรับข่าวสารฯ การส่งเสริมค่านิยมประชาธิปไตย การพัฒนาเอกลักษณ์แห่งอีโก้ และการรับรู้ทัศนคติทางสังคม

3) นักศึกษาสาขารัฐประศาสนศาสตร์ ควรได้รับการพัฒนา ทักษะที่ดีต่อการเลือกตั้งเป็นอันดับแรก รองลงมาคือการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรม การส่งเสริมค่านิยมประชาธิปไตย การรับรู้ทัศนคติทางสังคม และ การพัฒนาเอกลักษณ์แห่งอีโก้ ในการพัฒนาให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการเลือกตั้ง ในกลุ่มนักศึกษารัฐประศาสนศาสตร์ ควรพัฒนาโดยการส่งเสริมการรับข่าวสารด้านการเมืองและการเลือกตั้ง จะเกิดผลดีได้มาก

4) นักศึกษาสาขาอื่นๆ ควรได้รับการพัฒนา เหตุผลเชิงจริยธรรม เป็นอันดับแรก รองลงมาคือการส่งเสริมข่าวสารฯ การพัฒนาเอกลักษณ์แห่งอีโก้ การส่งเสริมค่านิยมประชาธิปไตย การพัฒนาความเชื่ออำนาจในคนด้านการเมือง และการรับรู้ทัศนคติทางสังคม